

2010-10-04

B E S L U T

Västernorrlandsfonden AB
Att. Verkställande direktören
c/o LF Västernorrland
Box 164
871 24 HÄRNÖSAND

FI Dnr 10-9365
Delgivning nr 1

Finansinspektionen
P.O. Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Varning och straffavgift

Finansinspektionens beslut (att meddelas den 5 oktober 2010 kl. 10.00)

1. Finansinspektionen meddelar Västernorrlandsfonden AB (556628-4146) en varning.
(12 kap. 1 § lagen [2004:46] om investeringsfonder)
2. Västernorrlandsfonden AB ska betala en straffavgift på fyrahundratusen (400 000) kronor.
(12 kap. 7 och 8 §§ lagen om investeringsfonder)

Hur man överklagar, se bilaga 1.

Sammanfattning

Västernorrlandsfonden AB (bolaget) har tillstånd att driva fondverksamhet enligt lagen (2004:46) om investeringsfonder (LIF). Bolaget förvaltar två värdepappersfonder (Västernorrlandsfonden och Västernorrlandsfonden Likviditet).

Finansinspektionen har vid en undersökning av bolagets verksamhet uppmärksammat omfattande brister i verksamheten. Framförallt har bolaget under lång tid haft en bristande intern styrning och kontroll. Bolaget har t.ex. saknat fungerande funktioner för riskhantering, regelefterlevnad och internrevision. Sannolikt är det pga. dessa brister som andra regelöverträdelser inte har upptäckts och åtgärdats. I fondförvaltningen har bolaget gjort sig skyldig till flera olika överträdelser. Bolaget har bl.a. investerat fondernas medel i i strid med de placeringsbegränsningar som gäller för fonderna enligt lag och fondbestämmelser. Vidare har bolaget haft bristfälliga interna regler om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och saknat en centralt funktionsansvarig person i dessa frågor. Bolaget har även saknat instruktioner för att hantera intressekonflikter och har haft en bristfällig verksamhetsplan.

Bolaget har medgett de brister som Finansinspektionen påpekat, men har framhållit att det vidtagit och kommer att vidta en rad förbättringsåtgärder. Bolaget har därefter till Finansinspektionen gett in en ansökan om tillstånd till överlåtelse av fonderna till Länsförsäkringar Fondförvaltning Aktiebolag. Bolaget har även underrättat Finansinspektionen om att det avser att avveckla verksamheten.

Även om bolaget nu avser att göra detta är det utrett att det har överträtt regler som avser centrala delar av verksamheten som intern styrning och kontroll, liksom att dessa överträdelser varit omfattande. Överträdelserna är därför i sig så allvarliga att det finns en grund för att återkalla bolagets tillstånd att driva fondverksamhet. Däremot får de åtgärder som bolaget nu har vidtagit anses visa att bolaget insett allvaret i överträdelserna och förhindrar samtidigt framtida överträdelser från bolaget sida. Det är därför tillräckligt att meddela bolaget en varning förenad med en straffavgift.

1 Ärendet

Bakgrund

Bolaget har haft tillstånd att driva fondverksamhet sedan den 12 september 2003 och fick tillståndet att driva fondverksamhet enligt LIF den 13 februari 2007. Bolaget är ett helägt dotterbolag till Länsförsäkringar Västernorrland (LF Västernorrland), som är ett ömsesidigt försäkringsbolag och ägs av försäkringstagarna. Bolaget förvaltar två värdepappersfonder: Västernorrlandsfonden och Västernorrlandsfonden Likviditet. Fondförmögenheten i Västernorrlandsfonden, som är en aktiefond, uppgick per den 30 juni 2010 till ca 350 miljoner kronor. I Västernorrlandsfonden Likviditet, som är en räntefond, uppgick den vid samma tidpunkt till ca 156 miljoner kronor.

I september 2009 inledde Finansinspektionen en tillsynsundersökning med anledning av att bolaget i juni samma år ställt en fråga till inspektionen om möjligheten att för en av fondernas räkning (Västernorrlandsfonden Likviditet) investera i ett konvertibelt skuldebrev. Anledning till att bolaget gjorde en förfrågan var att förvaringsinstitutet, dvs. den bank som förvarar tillgångarna i en investeringsfond och sköter in- och utbetalningar för fonden, hade bedömt att det konvertibla skuldebrevet var en otillåten tillgång.

Finansinspektionen uppmärksammade i denna undersökning en rad brister i bolagets fondförvaltning, åtgärder mot penningtvätt, hantering av intressekonflikter och bolagets interna styrning och kontroll.

Fondförvaltningen

För det första har bolaget för båda fondernas räkning, under perioden februari 2007 till åtminstone oktober 2009, placerat i privata aktier och konvertibla

skuldebrev. I Västernorrlandsfonden var, varierande över tidsperioden, omkring fem till elva procent av fondförmögenheten placerade i aktier och ett konvertibelt skuldebrev emitterade av privata aktiebolag. I Västernorrlandsfonden Likviditet ingick det ett konvertibelt skuldebrev emitterat av samma privata aktiebolag. Innehavet utgjorde dock i det fallet endast ca 0,33 procent av fondförmögenheten per den 1 september 2009.

Dessutom har det i Västernorrlandsfonden vid flera tillfällen mellan den 31 december 2007 och den 31 oktober 2009 ingått andelar i investeringsfonder. Fondens fondbestämmelser medgav inte vid den tiden att medlen i fonden placerades i fondandelar. Det sammanlagda värdet av innehaven har varierat från mindre än en procent till drygt fem procent av fondens värde.

I Västernorrlandsfonden Likviditet har det under perioden den 31 maj 2007 till den 31 december 2008 ingått obligationer och andra skuldförbindelser emitterade av svenska staten till ett värde som överstigit 35 procent av fondens värde. Under denna tidsperiod har antalet emissioner som innehavet fördelat sig på varit färre än sex vid flera tillfällen. Vid ett antal tillfällen har en emission överstigit 30 procent av fondens värde.

I Västernorrlandsfonden Likviditet har det vidare vid upprepade tillfällen under perioden mellan den 30 september 2008 och den 16 oktober 2009 ingått penningmarknadsinstrument eller överlåtbara värdepapper från en och samma emittent som uppgått till mer än tio procent av fondens värde. Dessa exponeringar mot enskilda emittenter har varit i storleksordningen på mellan knappt elva procent och drygt 51 procent av fondens värde. Det har även vid upprepade tillfällen mellan den 30 januari 2009 och den 16 oktober 2009 funnits innehav från olika emittenter som var för sig uppgått till mer än fem procent av fondens värde och där det sammanlagda värdet av sådana tillgångar varit högre än 40 procent av fondens värde. Dessa exponeringar har varit i storleksordningen på mellan drygt 50 procent och 76 procent av fondens värde.

Interna instruktioner m.m.

Finansinspektionen har även uppmärksammat att bolaget saknat instruktioner för att hantera intressekonflikter och att de interna reglerna om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism har utgått från lag och föreskrifter som är upphävda och ersatta av ett annat regelverk. Bolaget har inte heller utsett någon att vara centralt funktionsansvarig för penningtvätsfrågor. Vidare har bolagets verksamhetsplan inte anpassats och uppdaterats enligt Finansinspektionens föreskrifter (2008:11) om investeringsfonder (fondföreskrifterna), utan har i stället byggts på upphävda föreskrifter. Bolaget har efter att Finansinspektionens påpekat detta kommit in med en uppdaterad verksamhetsplan den 30 oktober 2009. Inte heller denna har dock varit utformad enligt reglerna i fondföreskrifterna.

Intern styrning och kontroll m.m.

Bolagets funktion för riskhantering har utgjorts av bolagets verkställande direktör. Denna person har samtidigt varit ansvarig för de investeringar i privata bolag som gjorts för fonderna. Enligt bolaget har arbetet inom funktionen för riskhantering bestått i att se till att limitkontroller av fondernas innehav utförts löpande. Dessa limitkontroller har emellertid inte dokumenterats. Det framgår av bolagets styrelseprotokoll under perioden juni 2007–september 2009 att det inte har skett någon rapportering från funktionen för riskhantering till styrelsen. Bolaget har inte heller, trots att Finansinspektionen begärt det, kunnat lämna några uppgifter om riskhanteringsfunktionens rapportering till styrelsen.

Funktionen för regelefterlevnad i bolaget har varit delegerad till LF Västernorrland. Kontrollen som utförts av funktionen har bestått i att den ansvariga för regelefterlevnad har svarat på de frågor som förvaringsinstitutet ställt i sin kontrollerande verksamhet. Därutöver har funktionen följt upp den löpande ekonomiska rapporteringen mot budget och en gång i månaden tagit fram en s.k. compliancerapport från bolagets värdepapperssystem. Den ansvariga för funktionen har därutöver deltagit i planeringen av vissa utbildningsinsatser och även ansvarat för rapporteringen till Finansinspektionen för fonderna och bolaget. Funktionen för regelefterlevnad har inte rapporterat till styrelsen utan endast till bolagets verkställande direktör.

När det gäller internrevision har bolaget haft ett uppdragsavtal med KPMG AB under 2008 och 2009. Bolagets årliga revisionsplan för 2008 och 2009 har varit gemensam med den för LF Västernorrland och skulle för 2008 års granskning avse styrning och kontroll av kapitalförvaltningen. Av det utkast till granskningsrapport för 2008 som har lämnats till bolagets styrelse kan Finansinspektionen inte utläsa att bolaget granskats utifrån ett fondperspektiv. Endast kapitalförvaltningen inom LF Västernorrland, som är ett försäkringsbolag, har granskats. Enligt bolaget har den revisionsplan som finns för 2009 ännu inte genomförts och därmed har ingen årlig granskningsrapport för 2009 lämnats till styrelsen i bolaget.

2 Tillämpliga regler

I ärendet aktualiseras ett flertal bestämmelser om fondförvaltning, intressekonflikter, åtgärder mot penningtvätt m.m., verksamhetsplan, riskhantering, regelefterlevnad och internrevision. Finansinspektionen redogör för de bestämmelser som tillämpas för detta beslut i bilaga 2.

Det är med utgångspunkt i de regler som anges i bilagan som Finansinspektionen har gjort de bedömningar som redovisas nedan.

3 **Finansinspektionens bedömning**

Fondförvaltningen

Bolaget har för Västernorrlandsfondens räkning investerat i aktier och konvertibla skuldebrev i privata aktiebolag samt i fondandelar. Bolaget medger nu att detta varit fel, men invände tidigare att innehaven i privata bolag var tillåtna eftersom de skulle betraktas som överlåtbara värdepapper enligt 5 kap. 5 § LIF. Avgörande för frågan om det varit ett tillåtet innehav är, enligt Finansinspektionens bedömning, om aktierna och de konvertibla skuldebreven ska räknas som finansiella instrument eller inte. Finansiella instrument ska vara avsedda för handel på värdepappersmarknaden (1 kap. 6 § LIF). Aktier i och andra instrument utfärdade av privata aktiebolag får, enligt 1 kap. 7 och 8 § aktiebolagslagen, inte spridas till allmänheten och inte bli föremål för handel på en reglerad marknad, en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller någon annan organiserad marknadsplats. Enligt Finansinspektionens bedömning är därför de aktuella aktierna och konvertibla skuldebreven inte finansiella instrument och utgör därmed inte tillåtna tillgångar för en investeringsfond.

När det gäller förvaltningen av Västernorrlandsfonden Likviditet har bolaget överträtt 5 kap. 6 § första stycket och andra stycket 3 samt 8 § i LIF genom att placera i dels penningmarknadsinstrument eller överlåtbara värdepapper som överskridit de begränsningar mot enskilda emittenter som är tillåtna, dels i obligationer och andra skuldförbindelser emitterade av svenska staten utan att följa kraven på emissionsspridning som gäller enligt 5 kap. 8 § LIF. Därmed har bolaget inte iakttagit de riskspridningsregler som finns i fondlagstiftningen för olika innehav. Detta är allvarligt eftersom det har inneburit att utvecklingen för fonden har varit beroende av ett färre antal innehav än vad andelsägarna haft anledning att förvänta sig. Potentiellt har detta inneburit en förhöjd risk för andelsägarna.

Enligt bolaget har överträdelserna berott antingen på felaktiga tolkningar av lagstiftningen, eller på att finanskrisen begränsade möjliga placeringsalternativ. Finansinspektionen anser dock inte att dessa förklaringar ursäktar eller fråntar bolaget ansvaret för regelöverträdelserna.

Interna instruktioner m.m.

Bolaget har inte ifrågasatt Finansinspektionens bedömning att det har saknat en instruktion för hantering av intressekonflikter. Tvärtom har bolaget uppgett att det i augusti 2010 antagit en sådan instruktion för att hantera intressekonflikter. Bolaget har även informerat om att det tidigare när det uppstod intressekonflikter löste dessa i den dagliga verksamheten med fondandelsägarna bästa för ögonen. Finansinspektionen konstaterar att detta inte ursäktar avsaknaden av instruktioner för intressekonflikter som ett fondbolag alltid måste ha. Bolaget har alltså brutit mot 12 kap. 1 § fondföreskrifterna.

Eftersom bolaget saknat en centralt funktionsansvarig person som avses i 6 kap. 1 § penningtvättsföreskrifterna har det inte uppfyllt gällande föreskrifter och inte heller de föreskrifter som gällde dessförinnan. Bolaget har medgett detta, liksom att det har brutit mot penningtvättsföreskrifterna genom att inte ha aktuella och anpassade instruktioner för att förhindra penningtvätt m.m.

Verksamhetsplan

Bolagets verksamhetsplan uppfyller inte de krav som ställs på dess innehåll enligt 2 kap. 4–27 §§ fondföreskrifterna. En ofullständig och bristfällig verksamhetsplan innebär att den inte kan utgöra ett stöd för berörda personer i olika frågor som rör verksamhet. Detta försvårar också Finansinspektionens arbete i den löpande tillsynen över bolaget. Bolaget har medgett även denna brist.

Intern styrning och kontroll m.m.

Fondföreskrifterna som ändrades i juli 2008, ställer mer långtgående och skärpta krav på flera områden. De organisatoriska kraven på fondbolagen har blivit mer omfattande och innebär högre krav på fondbolagens organisation. Bl.a. har funktionen för regelefterlevnad fått en utvärderande roll. I undersökningen har Finansinspektionen noterat konkreta brister när det gäller funktionerna för riskhantering, regelefterlevnad och internrevision. Att bolaget uppgett att de ändrade reglerna i fondföreskrifterna inte har medfört ändrade rutiner eller arbetssätt i bolaget, ger anledning att ifrågasätta om det har haft tillräcklig kunskap om de regler som gäller för verksamheten.

Regelefterlevnad

I sin utvärderande roll ska funktionen för regelefterlevnad följa upp verksamheten utifrån dels gällande regelverk, dels de instruktioner och rutiner som bolaget antagit för att därigenom upptäcka vilka risker det innebär om bolaget inte följer såväl de externa som de interna reglerna som gäller för bolaget. Vidare ska bolaget utvärdera vilka åtgärder som det har vidtagit för att dels rätta till eventuella brister inom bolagets regelefterlevnad, dels bedöma om åtgärderna är lämpliga och effektiva. Utredningen visar att bolagets funktion för regelefterlevnad inte har utfört detta arbete. Om bolaget hade gjort detta, skulle det sannolikt upptäckt eller kunnat förhindra flertalet av de konstaterade bristerna och överträdelserna i fondförvaltningen. Funktionen har dessutom inte rapporterat till styrelsen, som fondföreskrifterna anger, utan endast till den verkställande direktören.

Riskhantering

När det gäller riskhanteringen har bolaget uppgett att funktionen för riskhantering enbart har utfört limitkontroller av fondernas placeringar, men att funktionen inte har dokumenterat och rapporterat dessa på rätt sätt. Enligt vad bolaget uppgett och vad som har kommit fram i utredningen, har i övrigt varken risk-

hanteringsfunktionen eller någon annan i bolaget, utfört de övriga uppgifter som den riskhanteringsfunktionen ska enligt 6 kap. fondföreskrifterna. Riskhanteringsfunktionen har alltså inte sett till att bolaget haft aktuella, lämpliga och effektiva instruktioner samt rutiner för att identifiera och hantera de risker som finns i verksamheten. Funktionen, som i detta fall har utgjorts av bolagets verkställande direktör, har inte heller rapporterat till styrelsen, som föreskrifterna kräver.

Även i fråga om de limitkontroller som ska ha utförts kan det ifrågasättas om dessa varit tillräckliga eftersom ingen av överträdelserna inom fondförvaltningen har uppmärksammats i samband med dessa kontroller, vilket de rimligen borde ha gjort. Vidare har limitkontrollerna inte dokumenterats enligt de krav på att dokumentera relevanta uppgifter för fondförvaltningen som ställs på fondbolagen enligt 6 kap. 1 § 6 fondföreskrifterna. Utebliven dokumentation försvårar Finansinspektionens tillsyn över bolaget och det är därför viktigt att bolaget följer dessa regler.

Funktionen för riskhantering ska vara oberoende i förhållande till fondförvaltningen. Detta krav gäller såväl stora som små bolag. Bolagets funktion för riskhantering har utgjorts av bolagets verkställande direktör, som samtidigt har varit delaktig i den del av förvaltningen som avsett placering i privata bolag. Bolaget har således inte iakttagit kravet på att ha en i förhållande till fondförvaltningen oberoende funktion för riskhantering.

De konstaterade bristerna inom funktionerna för både riskhantering och regelefterlevnad gör att Finansinspektionen ifrågasätter om de personer som ansvarat för arbetsuppgifterna haft den kunskap som krävs. Ytterst är det styrelsen och den verkställande direktören som ansvarar för att bolaget följer kraven på att kontrollfunktionerna har kompetens och resurser för att utföra sitt arbete och att det finns anpassade och aktuella styrdokument.

Internrevision

Utöver fungerande funktioner för regelefterlevnad och riskhantering ska ett fondbolag ha en funktion för internrevision som är åtskild och oberoende från verksamhetens övriga funktioner. Internrevision ska rapportera till styrelsen minst en gång per år. Kravet att ha en internrevision gäller liksom skyldigheten att rapportera för såväl stora som små fondbolag. Utredningen visar att internrevisionens arbete under 2008 bestått i att granska bolagets ägare, dvs. inte att granska verksamheten i bolaget och att det under 2009 inte har skett någon granskning alls. Funktionen för internrevision har således inte utfört de uppgifter som den ska enligt 6 kap. 13 § fondföreskrifterna. Styrelsen har för 2009 inte erhållit någon granskningsrapport överhuvudtaget och för 2008 har endast delar av styrelsen tagit emot ett utkast till en sådan rapport.

Bolaget har, trots att Finansinspektionen har begärt att få ta del av samtliga rapporter som lämnats till styrelsen avseende riskhantering, inte inkommit med några rapporter. Av de styrelseprotokoll som bolaget gett in framgår inte heller

att det har skett någon rapportering till styrelsen. Finansinspektionen drar av detta slutsatsen att inga rapporter avseende riskhantering enligt gällande regelverk har lämnats till styrelsen. Funktionen för regelefterlevnad har, enligt uppgift från bolaget, tidigare enbart rapporterat till bolagets verkställande direktör. Funktionen för internrevision har till delar av styrelsen rapporterat om arbetet som avser 2008. För 2009 har, som nämnts ovan, ingen granskning skett och därmed inte heller någon rapportering. Finansinspektionen bedömer utifrån detta att inte heller rapportering avseende regelefterlevnad och internrevision skett enligt gällande regelverk. Att styrelsen inte fått åtminstone årliga rapporter från någon av de centrala kontrollfunktionerna är allvarligt då det har inneburit den inte fått information och därmed kunnat kontrollera och säkerställa dels att verksamheten drivs enligt gällande regelverk, dels att de risker som finns i verksamheten hanteras.

Företagsledningens ansvar

Bolaget har i allt väsentligt medgett de överträdelser av regelverket och brister i organisationen som framkommit i Finansinspektionens utredning.

Det är som nämnts företagsledningen, dvs. styrelsen och den verkställande direktören i ett fondbolag, som har det övergripande ansvaret i bolaget.

Finansinspektionen kan inte dra någon annan slutsats än att omfattningen av överträdelserna till stor del kan förklaras av ledningens oförmåga att, med iakttagande av gällande regelverk, styra verksamheten och i ett senare skede kontrollera att den bedrivits på avsett sätt. Företagsledningen har t.ex. inte förmått skapa fungerande interna kontrollfunktioner. Dessutom har det funnits stora brister i interna styrdokument. Att styrelsen inte har sett till att få ta del av rapportering från de interna kontrollfunktionerna vittnar dessutom om en bristande insikt i betydelsen av den interna kontrollen. Finansinspektionen bedömer därför att styrelsen inte har haft den kompetens inom flera områden som en styrelse för ett fondbolag behöver ha. Detta är naturligtvis allvarligt eftersom det, så länge företagsledningen inte klarar att säkerställa att verksamheten drivs enligt gällande regelverk, finns uppenbara risker för nya överträdelser.

De konstaterade bristerna innebär att bolaget inte har levt upp till kraven i 6 kap. 1 och 6–13 §§ fondföreskrifterna. Detta innebär i sin tur att bolaget inte heller kan anses följa kravet i 2 kap. 17 § LIF på att driva en sund fondverksamhet, så att allmänhetens förtroende för fondmarknaden upprätthålls och enskildas kapitalinsatser inte otillbörligen äventyras.

5 Övervägande om ingripande

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 12 kap. 1 § LIF ska Finansinspektionen ingripa om ett fondbolag har åsidosatt sina skyldigheter enligt LIF, andra författningar som reglerar bolagets verksamhet, fondbestämmelserna, bolagets bolagsordning eller interna instruktioner som har sin grund i en författning som reglerar bolagets verksamhet.

Finansinspektionen har möjlighet att ingripa på olika sätt. Det kan t.ex. ske genom att Finansinspektionen meddelar bolaget en anmärkning eller förelägger bolaget att vidta en åtgärd för att komma tillrätta med situationen. Om överträdelsen är allvarlig ska emellertid bolagets tillstånd återkallas eller, och om det är tillräckligt, ska det meddelas en varning.

I de fall ett fondbolag har meddelats ett beslut om anmärkning eller varning följer av bestämmelserna i 12 kap. 7–9 §§ LIF att Finansinspektionen får besluta att bolaget ska betala en straffavgift.

Bedömning av överträdelserna

Det kan inledningsvis konstateras att bolagets överträdelser har varit många och att de i flera fall har funnits sedan 2007. Bristerna i bolaget har dessutom avsett flertalet av bolagets funktioner. Flera av bristerna har rört grundläggande regler inom fondbolagstiftningen. Samtidigt kan det dock noteras att vissa av bristerna, sett isolerade, knappast hade gett Finansinspektionen anledning att ingripa. Det är t.ex. inte så att Finansinspektionen ska ingripa vid varje placeringsöverträdelse eller i samtliga fall då ett fondbolag har en instruktion av något slag som inte är uppdaterad. Vid mindre överträdelser är det normalt sett tillräckligt att fondbolaget rättar till felen.

I det här fallet har dock bristerna en annan karaktär. Bristerna har varit många och berört olika områden. De har inte heller uppmärksammats av bolaget självt. Om den interna styrningen och kontrollen hade varit tillräcklig, skulle sannolikt de andra överträdelserna kunnat förhindras, eller åtminstone ha uppmärksammats så att de kunnat åtgärdas. Bristerna i den interna styrningen och kontrollen innebär således stor risk för att även andra överträdelser sker eller inte uppmärksammas och åtgärdas. Omständigheterna i bolaget är ett tydligt exempel på detta. Vissa av bristerna som nu funnits är dessutom av sådan art att de potentiellt kunnat skada andelsägare i och med att bolaget haft för stor koncentration av vissa innehav i fonderna och därmed en förhöjd risk. Den förhöjda risken består i att fonden blir beroende av ett fåtal innehav, vilket riskspridningsreglerna i fondbolagstiftningen syftar till att förhindra. Ett fåtal innehav innebär en högre risk för att andelsägarna ska drabbas av en ekonomisk förlust.

Bolagets regelöverträdelser vittnar om stora brister i förståelsen av regelverket och föranleder Finansinspektionen att ifrågasätta såväl bolagets förmåga att

driva verksamheten i enlighet med gällande regelverk som styrelsens och den tidigare verkställande direktörens kompetens. Finansinspektionens uppfattning är att dessa inte har förmått inse innebörden av sina uppgifter och ta på sig det ansvar för verksamheten som krävs i ett fondbolag.

Överträdelserna kan inte anses vara annat än allvarliga. De utgör därför i och för sig grund för att återkalla bolagets tillstånd att driva fondverksamhet. Finansinspektionen behandlar frågan om det är tillräckligt att i stället besluta om en varning under rubriken "Val av ingripande".

Bolagets åtgärder

Bolaget har uppgett att det under den tid som Finansinspektionens utredning pågått gjort en översyn av verksamheten för att stärka de områden som inspektionen haft synpunkter på. Mycket kraft har enligt bolaget, lagts sedan verksamhetens start på att dels skapa en god och stabil avkastning för fondandelsägarna och en kritisk massa i fondvolym, dels på att arbeta med investeringarna i de privata aktiebolagen. Bolaget anser att ingen andelsägare kommit till skada och har även poängterat att det tagit emot få klagomål från kunder. Samtidigt har bolaget uppgett att det ser mycket allvarligt på de synpunkter som Finansinspektionen har lämnat.

Bolaget har även påpekat att det redan vidtagit en del åtgärder för att rätta till de brister som Finansinspektionen påtalat. Bl.a. har det avyttrat samtliga innehav i privata aktiebolag sedan den 4 januari 2010. Det har även utsett en ny verkställande direktör i juli 2010. Därtill kommer att bolagets ägare kommer att göra en översyn av styrelsens sammansättning och kompetens. Redan under hösten 2009 förstärkes styrelsen med nya ledamöter, bland annat för att stärka den finansiella kompetensen. Bolaget har under sommaren 2010 även presenterat vissa åtgärder inom bolagets kontrollfunktioner som planerats för att förbättra och förstärka bolagets organisation. Det var dock först i slutet av augusti 2010 som åtgärderna konkretiserades närmare.

Slutligen har bolaget i början av september 2010 uppgett att det avser att överlåta fonderna till ett annat fondbolag och upphöra med sin verksamhet. Bolaget har den 22 september 2010 lämnat in en ansökan till Finansinspektionen om tillstånd att överlåta fonderna till Länsförsäkringar Fondförvaltning Aktiebolag.

Val av ingripande

Som framgår ovan är överträdelserna allvarliga och det finns grund för att återkalla bolagets tillstånd av driva fondverksamhet. Frågan är dock om de åtgärder som bolaget presenterat är tillräckliga för att Finansinspektionen ska stanna vid en varning.

De åtgärder som bolaget slutligen har presenterat innebär att fonderna kommer att överlåtas och bolagets verksamhet att avvecklas. Beslutet att överlåta fonderna har fattats av bolaget självt efter en återkommande dialog med Finansin-

spektionen om bristerna i bolaget. Finansinspektionen uppfattar den valda åtgärden som att bolaget nu har insett allvaret i överträdelserna. Åtgärden förhindrar samtidigt framtida överträdelser från bolaget sida eftersom bolaget inte längre kommer att driva fondverksamhet.

En återkallelse av tillståndet skulle innebära att fonderna går över till förvaltningsinstitutet och att fonderna stängs för försäljning och inlösen i avvaktan på att de kan överlåtas eller avvecklas. En överlåtelse direkt till ett annat fondbolag är således bättre för andelsägarna eftersom en aktiv förvaltning kan upprätthållas utan avbrott och utan att andelsägarnas medel blir inlåsta under en period. Finansinspektionen noterar emellertid att det för ett finansiellt företags kunder i varje fall för det mesta är smidigare att Finansinspektionen väljer en annan sanktion än att återkalla tillståndet. Det innebär dock inte att Finansinspektionen aldrig ska kunna använda detta ingripande. I stället är det en avvägning av olika intressen som ska avgöra, där kundernas situation är ett. Intresset av att regelefterlevnaden i stort upprätthålls väger också tungt liksom hur effektivt ett företags ansträngningar att komma tillrätta med brister kan antas vara.

I detta fall motiverar regelöverträdelserna tillsammans att tillståndet återkallas. Dessutom har bolaget visat bristande förmåga att förstå påtalade fel och åtgärderna har därför varit senkomna. Å andra sidan har bolaget slutligen insett sin bristande förmåga att driva fondverksamhet enligt gällande regler och vidtar nu åtgärden att avveckla verksamheten, som helt eliminerar risken för fortsatta regelöverträdelser. Då bristerna enligt vad som framkommit inte lett till några förluster för fondandelsägarna anser Finansinspektionen att det inte är nödvändigt att återkalla tillståndet, utan att det finns utrymme att stanna vid en varning.

Överträdelserna som bolaget har begått är allvarliga och därmed är ett ingripande som endast består av en varning inte tillräckligt. Varningen bör därför förenas med en straffavgift. Straffavgiften får uppgå till högst tio procent av föregående års omsättning för bolaget. Av bolagets årsredovisning för 2009, som getts in till Bolagsverket, framgår det att bolagets nettoomsättning uppgick till 4 122 000 kronor. En straffavgift kan därför uppgå till högst 410 000 kronor. Straffavgiften ska ses som en del av graderingen av överträdelserna. Det ska i detta avseende beaktas att överträdelserna har pågått under lång tid och avsett centrala funktioner i bolaget. Finansinspektionen finner därför skäl att fastställa straffavgiften till 400 000 kronor.

Finansinspektionen kommer att fakturera avgiften efter det att detta beslut har vunnit laga kraft. Avgiften tillfaller staten.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen efter fördragning av juristen Sebastian Åberg. I den slutliga handläggningen har även chefsjuristen Per Håkansson samt enhetscheferna Agneta Blomquist och Åsa Thalén deltagit.

FINANSINSPEKTIONEN

Bengt Westerberg
Styrelseordförande

Sebastian Åberg
Jurist

Bilagor:

Bilaga 1 – Hur man överklagar till förvaltningsrätten
Bilaga 2 – Tillämpliga regler

D E L G I V N I N G S K V I T T O

FI Dnr 10-9365
Delgivning nr 1

Finansinspektionen
P.O. Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Varning och straffavgift

Handling:

Beslut den 5 oktober 2010 till Västernorrlandsfonden AB (556628-4146) avse-
ende varning och straffavgift.

Jag har denna dag tagit del av handlingen.

.....
DATUM NAMNTECKNING

.....
NAMNFÖRTYDLIGANDE

.....
EV. NY ADRESS

.....

.....

.....

Detta kvitto ska sändas tillbaka till Finansinspektionen **omgående**. Om kvittot
inte skickas tillbaka kan delgivning ske på annat sätt, t.ex. genom stämmings-
man.

Om du använder det bifogade kuvertet är återsändandet gratis.

Glöm inte att **ange datum** för mottagandet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR TILL FÖRVALTNINGSRÄTTEN

Om ni anser att beslutet är felaktigt kan ni överklaga det. Skriv i så fall till förvaltningsrätten, men skicka in skrivelsen till Finansinspektionen, Box 7821, 103 97 STOCKHOLM.

Ange i er skrivelse ärendets nummer, vilket beslut ni överklagar, den ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras. Underteckna skrivelsen och ange namn och adress.

Överklagandet ska ha kommit in till Finansinspektionen inom tre veckor från den dag ni fick detta beslut. Om överklagandet kommer senare får det inte prövas.

Finansinspektionen sänder överklagandet till förvaltningsrätten i Stockholm för prövning, om Finansinspektionen inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.

Tillämpliga regler

Fondförvaltning

Finansiellt instrument definieras i 1 kap. 1 § 6 LIF som överlåtbara värdepapper, fondandelar, penningmarknadsinstrument, derivatinstrument samt annan rättighet eller förpliktelse avsedd för handel på värdepappersmarknaden.

Av 5 kap. 1 § andra stycket LIF framgår att medel i en värdepappersfond får placeras i likvida finansiella tillgångar som utgörs av överlåtbara värdepapper, penningmarknadsinstrument, derivatinstrument och fondandelar samt på konto i kreditinstitut.

Enligt 5 kap. 6 § första stycket LIF får i en värdepappersfond, om inte annat följer av andra stycket eller 19–22 §§, överlåtbara värdepapper och penningmarknadsinstrument från en och samma emittent inte uppgå till mer än 5 procent av fondens värde. Enligt bestämmelsens andra stycke punkten 3 får dock överlåtbara värdepapper och penningmarknadsinstrument från en och samma emittent uppgå till högst 10 procent av fondens värde under förutsättning att det sammanlagda värdet av sådana tillgångar, som har högre värde än 5 procent, är högst 40 procent av fondens värde.

Av 5 kap. 8 § LIF framgår att bestämmelserna i 6 § inte gäller för värdepappersfonder där medlen, efter tillstånd av Finansinspektionen, får placeras i obligationer och andra skuldförbindelser som getts ut eller garanterats av en stat, av en kommun eller en statlig eller kommunal myndighet i ett land inom EES eller av något mellanstatligt organ i vilket en eller flera stater inom EES är medlemmar. Skuldförbindelserna måste dock komma från minst sex olika emissioner och de som kommer från en och samma emission får inte överstiga 30 procent av fondens värde.

14 kap. fondföreskrifterna innehåller bestämmelser om fondbestämmelsernas innehåll och uppställning. Enligt 6 § ska fondbestämmelserna ange i vilka tillgångsslag medel i en investeringsfondens får placeras.

Intressekonflikter

Enligt 12 kap. 1 § fondföreskrifterna ska ett fondbolag ha instruktioner där det framgår hur bolaget hanterar intressekonflikter. Instruktionerna ska vara lämpliga med hänsyn till bolagets storlek och organisation samt till verksamhetens art, omfattning och komplexitet.

Åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Enligt 6 kap. 1 § Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2009:1) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättsföreskrifterna), vilka trädde i kraft den 15 maj 2009, ska ett fondbolag utse en centralt funktionsansvarig person inom företaget som ansvarar för viss särskilt angiven uppgifts- och granskningskyldighet. Den centralt funktionsan-

svarige personen ansvarar även för rapporteringen till bolagets styrelse eller verkställande direktör. Även enligt de numera upphävda föreskrifterna (se 5 § i FFFS 2005:5) skulle ett fondbolag utse en central funktionsansvarig person för penningtvättsfrågor m.m..

Verksamhetsplan

Enligt 20 kap. 2 § fondföreskrifterna ska ett fondbolag löpande uppdatera verksamhetsplanen med de ändringar som sker i verksamheten.

Intern styrning och kontroll m.m.

Ett fondbolag ska enligt 2 kap. 17 § LIF driva sin verksamhet så att allmänhetens förtroende för fondmarknaden upprätthålls och enskildas kapitalinsatser inte otillbörligen äventyras samt i övrigt så att verksamheten kan anses sund.

I 6 kap. fondföreskrifterna anges de krav som ställs på bolagets organisation. Bolagets företagsledningen, dvs. styrelsen och den verkställande direktören (jfr 6 kap. 6 §), ansvarar för att se till att ett fondbolag fullgör de skyldigheter som följer av LIF och andra författningar som reglerar bolagets verksamhet. Vidare ska företagsledningen särskilt bedöma och regelbundet se över de instruktioner och rutiner som bolaget har enligt LIF och andra författningar som reglerar bolagets verksamhet.

Ett fondbolag ska anställa personal som har den kunskap och kompetens som krävs för arbetsuppgifterna samt bevara relevanta uppgifter som avser fondverksamheten och den interna organisationen i minst fem år (6 kap. 1 § första stycket 4 och 6 fondföreskrifterna).

Fondbolaget ska säkerställa att företagsledningen får regelbundna, åtminstone årliga, skriftliga rapporter om regelefterlevnad, riskhantering och internrevision. Rapporterna ska bland annat innehålla uppgifter om vilka lämpliga åtgärder som har vidtagits vid eventuella brister (6 kap. 7 § fondföreskrifterna).

Av 6 kap. 8 § fondföreskrifterna framgår att ett fondbolag dels ska ha aktuella och lämpliga instruktioner och rutiner för att kunna upptäcka vilka risker som finns för att bolaget inte fullgör sina förpliktelser enligt LIF och andra författningar som reglerar bolagets verksamhet, dels ska införa lämpliga åtgärder och rutiner för att minimera riskerna för att bolaget inte fullgör sina skyldigheter nämnda regelverk och göra det möjligt för Finansinspektionen att utöva en effektiv tillsyn.

Enligt 6 kap. 9 och 10 §§ fondföreskrifterna ska ett fondbolag ha en permanent och effektiv funktion för regelefterlevnad som dels kontrollerar att rutinerna för att minimera ovannämnda risker är effektiva, dels utvärderar de åtgärder som vidtagits för att avhjälpa riskerna. Funktionen ska också ge råd och stöd till de personer som arbetar i verksamheten. För att funktionen för regelefterlevnad ska kunna fullgöra sina uppgifter korrekt, ansvarar fondbolaget för att utse en person som ansvarar för funktionen och för all rapportering enligt kraven i 7 §.

Enligt 6 kap. 11 och 12 §§ fondföreskrifterna ansvarar företagsledningen för att styrning och uppföljning av risker i verksamheten är av tillfredsställande omfattning. Ett fondbolag ska, såvitt avser fondförvaltningen, ha en funktion för

riskhantering som ska arbeta oberoende. Av samma bestämmelse framgår att funktionen för riskhantering ska implementera de instruktioner och rutiner samt utföra de kontroller som anges i 11 § och tillhandahålla rapporter till företagsledningen enligt 7 §.

Av 6 kap. 13 § fondföreskrifterna framgår att ett fondbolag ska ha en funktion för internrevision. Funktionen för internrevision ska ha en aktuell revisionsplan för att undersöka och bedöma om bolagets system, interna kontrollmekanismer och rutiner är lämpliga och effektiva. Funktionen ska även utfärda rekommendationer på grundval av det arbete som utförts enligt revisionsplanen samt kontrollera hur dessa rekommendationer följs. Funktionen ska därutöver vad gäller internrevisionsfrågor rapportera enligt 7 §.